Ч. 23. Poсztowa należytość opłacono ryczałtem. Львів, неділя 2. червня 1929. Рік XXXI.

Виходить що тижня в неділю.
Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА
Орґан Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Редакції: 29-41. Телеф. Друкарні: 29-26

Українське Національно-Демократичне Обєднання.

Українське Національно-Демократичне Обєднання називає свої зїзди народніми зїздами, свої комітети — народніми комітетами, свою канцелярію — народньою канцелярією. Це дуже сердить противників Обєднання, бо, мовляв, воно є лиш партією і не може своїх партійних орґанів і установ називати народніми. Цим вони так допікають членам Обєднання, що декому й справді видається, що так не повинно бути. В свою чергу це підкопує партійну стійкість членів Обєднання. Якже представляється та справа в дійсности?

Мова мовою, а життя показує своє. Отож життя показує, що Українське Національно-Демократичне Обєднання є дійсно народнім обєднанням, що його орґани сповняють загально народні завдання, що тим самим вони є народніми; життя показує, що Обєднання не є частиною в народі; воно обіймає своєю діяльністю весь народ включно з іншими національними партіями. І це найбільше мозолить очі ворогів і противників Обєднання і *це мусить бути гордістю кожного українця, якому національна свідомість і гідність наказала стати в ряди активних робітників Обєднання.*

Що воно так, а не інакше, мусить бачити кожний, хто хоч трохи цікавиться життям нашого народу взагалі, чи його працею на якійнебудь ділянці громадського життя зокрема. В життєвій практиці то навіть комунізуючі тягнуться в хвості Обєднання. І в тому якраз вся ріжниця між Обєднанням і нашими українськими партіями, що *Обєднання веде провід і несе на своїх плечах головний тягар праці, а інші тягнуться за Обєднанням та ще гальмують поступ праці.*

Перейдімо на окремі ділянки життя і праці. Колиб Обєднання хотіло полекшити свій тягар і здати приміром кооперацію в інші руки, себто відкликати від кооперативної праці всіх своїх людей, чи є в нас ті інші руки, які переняли би цей тягар? Нема! Дарма, що критиків на працю Обєднання на тій ділянці не перерахувати. А те саме з освітою, зі школою, зі всіми ділянками життя. Все зпоза Обєднання зазіхає лиш на готове. Адже були вже випадки, коли прим. в „Рідній Школі“ просилось інші партії до співпраці, але якраз в найтяжчий час ніхто не хотів іти до тієї співпраці; надіялись, що Обєднання не справиться з великим тягарем і його можна буде добре... вилаяти.

Ми здаємо собі справу з того, що в нас не все поставлене ідеально. Але у наших сусідів, — у всіх народів, що мають те, за що ми мусимо ще довго боротися, мають свої держави, — чи в них все ідеальне? Навпаки. Коли ходить про кооперацію, то самі поляки признають, що вона в нас краще поставлена, як у поляків. І на кожній ділянці народнього життя йде в нас постійна, вперта, плянова праця, щоби її удосконалити. І на кожній ділянці найдуться робітники ріжних політичних переконань, але напрям праці надає і головний тягар несе на собі Обєднання. Бо член Обєднання — це не порожній політикан, це робітник на економічному, просвітньому, шкільному та самодовому полі. *Це в першу чергу мусить просякнути в кість і кров кожного члена Обєднання, щоби він ясно зрозумів і був свідомий того, що на ньому — міліонів стан стоїть!*

Таке зрозуміння Обєднання і така свідомість кожного його члена стане тим мотором, який з успіхом буде двигати велику і складну машину народнього життя. Такого мотору не зрушить і не стримає в праці гамір вулиці ні крик вічно незадоволених бездільників, які цей крик вважають великою роботою.

По політичних орґанізаціях в краю.

РСО (Русско-Селянска Орґанізація).

РСО (москвофільська орґанізація) намагається розбудувати свою партію. Якраз тій орґанізації присвячені передові статті обох орґанів РСО — „Земля і Воля“ і „Русскій Голос“. „Земля і Воля“ закликає вербувати „нових смілих і характерних борців за руску селянску справу“, а „Р. Голос“ закликає використати час переднівку, щоби скликати районові зїзди РСО, розбудовувати ґімнастичне т-во „Запорожец“, орґанізувати кружки „Русской Школи“, переводити „русскі“ кооперативи до „Русскаво Ревізійнаво Союза“ та „прінять мєри к удалєнію (з кооператив, а певно й з інших установ) самостійническ разлаґающіх русскую народную масу елєментов“. (Можна собі язик зломати, читаючи такі „мєри“).

З діяльности РСО записали їх орґани: загальні збори „Русск. Ревіз. Союза“, який приняв статут з правом поширювати працю союзу на всі українські землі під Польщею; свято чит. ім. М. Качковського в честь Із. Шараневича в с. Святе, пов. Ярослав, на Великодні свята; орґанізаційна нарада РСО в с. Стрілиська старі, пов. Бібрка; заповіли талєргофське свято в Млинівцях, пов. Зборів, на 22. травня, двонедільні кооперативні курси в Метеневі, пов. Зборів, і — відкликали окружний зїзд РСО в Золочеві на 21. травня.

З інших ґазет довідуємося про орґанізаційні збори РСО в перемиському повіті (села: Негрибка, Дроздовичі, Циків, Поповичі, Биків, Торки, Поздяч, Болестрашичі); в ярославському повіті (села: Святе, Халупки, Сосниця, Валява); в золочівському повіті (с. Риків); починається той рух нібито й в Сяніччині.

РСО називаємо ми боляком на тілі нашого народу. Так воно є і з ним треба нам боротися, бо, як бачимо, той боляк наростає в ріжних місцях нашого краю. Як той боляк виглядає в теперішню пору і як з ним боротися, напишемо про це окремо. Наразі вказуємо з розмислом ті місця, в яких заводиться той боляк, щоби це знали і цему протиділали наші партійні орґанізації на місцях.

Сель-Роби.

Натискає на свою орґанізацію і Сель-Роб-Єдність. Бо, як пише їх орґан „Сель-Роб“: „Істнує багато пов. ком. Сель-Роб-Єдність, які є тільки на папері, не проявляючи майже жадної діяльности, багато є повітових чи районових комітетів Сель-Роб-Єдности, які є такби сказати здекомплєтовані, бо *кілька товаришів з ріжних причин чи то відскочили, чи зреклись своїх функцій* в згаданих комітетах або десь виїхали на еміґрацію, або у війську, чи врешті арештовані і т. п.“ До того „третім з черги явищем — пише „Сель-Роб“ про свою орґанізацію — це *явище рідкого виконування усіх постанов Ц. К. партії*“.

В Сель-Робі між іншим дуже часті відскакування і перескакування. Хто надіявся найти в Сель-Робі щось доброго, той скоро мусить відскочити, а знов, хто любується в болоті, той туди вскакує. Ось тепер вскочив туди (до Єдности) голова пов. комітету Сель-Роб правиці в Кремянці на Волині Ніканор Годований, який довший час в „Нашому Слові“ висвітлював сель-робівське болото. Видно подобалось.

„Сель-Роб“ дуже сердиться, що москвофіли зараховують його до „ундо-петлюрівців“ і оправдується, що він же не теє, він же робить те саме, що москвофіли, себто розбиває українців; він закликає (так пише „Сель-Роб“), щоби „русскі“ читальні і кооперативи відривати від централь і прилучувати їх до РСУК та до „Просвіти“ на те, *„щоби спільними силами боротись проти пансько-попівської угоди“* (!). Одним словом зле себе зрозуміли.

Другий Сель-Роб-правиця хоче конче доказати, що він таки рідний брат (старший) Єдности і в своїм орґані „Наше Слово“ веде ту саму наґінку на український національний табор, що й Єдність. Але Єдности не може забути того, що вона вивела його в поле, і тому на кожному кроці статтями і заявами доказує їй розбивацьку роботу. Аж дивно, як одні других не розуміють... „Гонор“ не позволяє, бо кожний хоче бути отаманом. Зі своєї діяльности занотовує правиця 3 партійні наради по селах на Волині ще з березня і квітня ц. р. і одну нараду в справі комасації у Верхраті 3. травня ц. р.

З чергових демаґоґічних нісенітниць „Наше Слово“ поміщує свої замітки до спростування голови Т-ва „Просвіта“ М. Галущинського в справі бійки на заг. зборах „Просвіти“. Вистарчить сказати, що ті замітки правдиво сельробівські; на них ніхто поважно не звертає уваги, а тим більше — не відповідає.

УСРП (радикали).

Радикали мають перед собою ту саму зорґанізовану зграю ворогів нашого народу, що й Українське Національно-Демократичне Обєднання. Це видко з кожного числа їхнього партійного орґану. Ми знаємо, що та боротьба не легка і що виграти в ній зможемо лише тоді, коли будемо виступати так само одностайно, як одностайно йдуть на нас наші вороги. Те саме дуже добре розуміють і радикали, але роблять інакше. Немає одного числа їхнього орґану, в якому вони не намагались би підкопати Обєднання. Ми не є проти того, щоби осуджувати кожного по заслузі, але має це бути осуд для добра справи, а не для її зла.

Що працювати не так легко, як судити, то бачуть радикали в практиці своїх провідних кол партії. Ось в ч. 22 „Гром. Голосу“ є маленька, дрібненька, неначе соромлива замітка: „Комунікат Гол. Управи УСРП“. В комунікаті говориться про постанову Гол. Управи, якою позбавляється мандату і виключається з партії посла Клима Стефанова з Коломиї. Крім цього радикали мають клопоти ще з трьома чи чотирма своїми послами. Як на всіх 9 послів, це за багато. А коли між вибраними трудно вести лад, то якже радикали думають вести маси?

Клопоти радикалів не дають нікому підстав до радости; радіти з того можуть лиш наші вороги. Але ті клопоти повинні в першу чергу повчити радикалів, що говорити і робити це не одно.

УСДП (Українська соціял-демократична партія).

Центральний Комітет УСДП заключив умову з ґенеральним секретарем польської центральної комісії Професійних Союзів у Варшаві в справі українського професійного руху. На підставі цеї умови українці можуть творити при польських союзах свої відділи, в яких забезпечуються певні свої права; ніби щось в роді куцої автономії. УСДП „з натиском підчеркує“, що це не є політична умова. Але, підчеркуй не підчеркуй, а умові всетаки не відбереш її виразно політичного характеру. ППС (Польська Партія Соціялістична), яка тримає якраз в своїх руках польські професійні союзи, напевно витягне з цієї умови всі користи для польської великодержавної політики.

„Вперед“ (орґан УСДП) називає ту умову „наміченим шляхом“ і висказує побажання, щоби тим шляхом пішли сотні тисяч українських робітників. Сумно і врешті смішно з тими шляхами „наміченими“, „новими“ й іншими опікунчими та з тими нашими міліонами і сотнями тисяч. Все це лиш зайвий раз виявляє нашу слабодухість. Є це політика рабів, а не народу, що прагне волі. Бо коли нас міліони, чи хочби сотні тисяч, то навіщо нам чиєсь опіки? Навіщо вводити українських робітників у спілку з ППС, яка має їм потім боком лізти?

Добро „Просвіти“ — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

Це добро скріпимо й збільшимо, коли найдемося всі під прапором „Просвіти“ і станемо Її членами.

Присилайте передплату!

Дійсність і комбінації.

З внутрішньої і закордонної політики Польщі.

Накінець трохи вияснилося. чи буде на весну (або в літі) скликана надзвичайна соймова сесія чи ні. В ґазетах появилася півурядова вістка, що **уряд має намір скликати сойм** аж в осени, на звичайну, так звану буджетову сесію. Тоді теж буде знову порушена справа зміни конституції. Щодо тих урядових законопроєктів, які в минулому тижні уряд взяв назад зі сойму (між ними 4 проєкти нових податків), то покищо відомо лише, що завернений законопроєкт про забезпеку робітників на старість буде в осени назад соймові предложений; щодо всіх інших справ, які торкаються співпраці уряду зі соймом, панує дальше повна тайна. З приводу наведеної постанови уряду сойму тепер не скликувати польські, неприхильні до уряду ґазети зазначують, що ця постанова продовжує тимчасовий і непевний стан і знову відкладає на пізнійше вирішення важного питання: зі соймом правити чи без сойму? Таким робом нинішний уряд „сильної руки“ покищо все ще цю руку тримає — в кишені...

Зрештою, у минулому тижні більше говорилося про **закордонну політику Польщі,** ніж внутрішно. У „Свободі“ була вже згадка про подорож міністра закордонних справ Залєского до столиці Мадярщини, Будапешту. Офіціяльно називалося, що Залєский „віддає візиту“ мадярам, яких закордонний міністер був кілька місяців тому у Варшаві. Але в політиці нема „візит“ з любови ані з чемности, лише завжди мусить тут бути якийсь — інтерес. І поволі ґазети почали розбирати всі ті причини, які могли спонукати польського міністра їздити з „візитою“ до Мадярів. Річ у тім, що Польща є звязана тісним військово-політичним союзом з Францією і Румунією. Тимчасом Угорщина є надзвичайно ворожа Румунії, бо ця остання забрала від Угорщини після розвалу австрійсько-угорської монархії цілий Семигород і здоровий кусень південної Угорщини. Взагалі Угорщина є ворогом т. зв. малої антанти, себто союза трьох держав: Чехословаччини, Югославії і Румунії, які всі поживилися коштом земель, що належали до угорської „корони святого Стефана“. Малою антантою опікується Франція, опікунка й Польщі. Всі ті держави: Франція, мала антанта і Польща, мають спільний інтерес: бояться як вогню зміни повоєнних мирових договорів! Але ба — Польща не належить до малої антанти, бо польсько-румунський військовий союз, звернений проти Радянщини, не подобається Югославії і Чехо-Словаччині (серби і чехи були і нині є великими русофілами), а неприязнь Польщі до Німеччини не подобається Югославії, яка дуже бажає собі згоди поміж Францією і Німеччиною, щоби обі ці держави боронили Югославію перед зазіханнями Італії. Так ось мала антанта доси не прийняла до себе Польщі. Зрештою істнує оця мала антанта виключно зі страху перед змаганнями Угорщини дістати назад **бодай частину колишніх своїх земель — шляхом зміни мирних умов. Польща**, як ми **згадали, є теж страшенною противницею зміни мирових договорів, на основі яких повстала і на основі яких дістала** Шлеск, Поморя, Виленщину і Східну Галичину. Але ба — **зміна в мирових договорах,** якої хочуть Мадяри, Польщі не пече ані болить, бо Польща з колишніх угорських земель нічого не дістала. Зате Польща відчуває дуже болючо, що вона не має спільних границь з Угорщиною (відділяє їх Закарпатська Україна, приналежна нині до Чехословаччини) і взагалі не має жадних причин з Угорщиною ворогувати. І ось серед тої цілої міжнародньої політичної плутанини виринають усякі можливі комбінації, в яких велику ролю грає теж Італія й її одвічний „спір за межу“ з Францією, та зростаючий у світі вплив Німеччини.

Повертаючи до гостини польського міністра в Будапешті, то всім впадає в очи, що ця гостина випала якраз тоді, коли в Білгороді, столиці Югославії, радили міністри закордонних справ малої антанти. Вправді польський уряд запевнює, що це припадок, однак ніхто в цей „припадок“ не вірить. Зате заграничні ґазети розписуються широко про властиву ціль цеї гостини. Міністер Залеський, кажуть, їздив до Будапешту годити Мадярщину з Румунією згідно з плянами італійської політики. Відомо, що італійська політика старається з одного боку недопустити до прилучення Австрії з Віднем до Німеччини та скріплення свого смертельного ворога, а з другого боку старається станути сильною ногою на Балкані і взагалі близькому Сході, йдучи врозріз з інтересами малої антанти, головно Югославії. Для проведення своєї політики Італія приєднує собі тепер Мадярщину і Польщу, а за її посередництвом ще й Румунію. Зате Польща малаби в Мадярщині разом з Румунією вірних союзників на випадок війни з більшовиками. Одже в Будапešті виковуються спільні пляни Польщі та Італії. Недавно приїздив до столиці Мадярщини італійський міністер закордонних справ Ґранді, а тепер польський міністер Залєський.

Розуміється, що Італія, притягаючи до своєї політики Польщу, підставляє ногу Франції, бо розбиває французько-польську приязнь. А це все вказувалоб на те, що Польща, передбачуючи, що після поладнання воєнних відшкодовань між Францією і Німеччиною може прийти до великої приязни а після майбутніх анґлійських виборів може урватися також анґлійсько-польська приязнь, — шукає собі вже тепер нового союзника, більше заінтересованого на на близькому Сході, а цим союзником є Італія. Іншими словами: Польща змагає до розбудови протирядянського фронту, приноровлюючись до вимог італійської політики в середущій і полудневосхідній Европі та на близькому Сході.

Оскільки в тих комбінаціях правди. покаже може найблища будучність.

—ф—

Ножиці занадто отворились.

Гіркі слова міністра рільництва.

Про важке положення хліборобства в Польщі говориться і пишеться у нас багато. Відчувають його особливо українські хлібороби, лишені державної опіки, здані на визиск містом і стрічаючись з перешкодами у становій орґанізації. А проте цікаво буде почути ще й міністра рільництва Незабитовського, що висловив недавно свій погляд в цій справі.

На питання, що він думає про останню знижку цін на збіже та інші хліборобські продукти, він сказав: Мушу ствердити, що справді теперішні ціни на збіже є рішучо за низькі. Звишка цих цін є конечна, інакше хліборобство і взагалі цілий край найдеться в дуже скрутному положенню. При теперішних цінах рільництво не може розвинутись і хилиться до упадку, тимбільше, що розбіжність між цінами рільничими і промисловими є велика.

Ріжницю між цінами продуктів хліборобських і промислових можна порівнати з ножицями. Чим більше ножиці розхилені, тим ріжниця більша. Одже ті ножиці — каже міністер — грізні для цілої держави. Уряд рішив продати більші запаси збіжа, громаджені від осени, за границю. Спершу було в пляні вивезти 25 тисяч тон, тепер вивезе більше, щоби не. перетримувати вликих запасів до нових жнив, бо тоді ціни збіжа ще більше спадуть.

Яке тепер загальне положення рільництва? На це відповів міністер: Нічого потішаючого не можу сказати в цій справі. Дуже низькі ціни припинили життя у всіх ділянках, не тільки рільничих, але й промислових. Здійснилася правда, що відповідно високі ціни на землеплоди витворюють добру конюнктуру не тільки для рільництва, але також для промислу й торговлі, або для загального положення в краю. Показалося це також в 1927 р., коли загальна конюнктура була дуже добра наслідком відповідно високих цін на рільничі продукти.

Вкінци міністрови випадало сказати, що мимо тяжкого положення для хліборобства він має враження, що справа йде до кращого. На ділі так не є, бо від часу, як він це сказав, збіжові ціни впали ще низше, а як прийдуть жнива, то міста діставатимуть хліб прямо задармо. До цього довела державна хліборобська політика з її громдженням збіжових запасів, з вічно зміняючимися приписами щодо заграничного вивозу, з охоронними цлами і т. д. Уряд хотів догодити на весну містам, а пошкодив і хліборобам і містам і цілій державі. Українські посли в соймі звертали увагу на шкідливість такої збіжової політики, домагалися справедливої опіки для хліборобства, але це був голос вопіючого в пустині. А тепер пан міністер рільництва рад не рад сам признає, що ножиці занадто отворилися і тому для всіх суспільних кляс у Польщі така біда.

Баламутять народ. В Кракові почала знову виходити ґазетка „Лемко“, призначена для баламучення українського народу на Лемківщині. Видають її польськими буквами в каліченім лемківсько-польськім говорі ті самі люди, що проповідують від якогось часу „червінсько-руську згоду“. Значить, це польсько-кацапського птаха, а наш народ знає, як її приняти. На першій сторінці „Лемка“ є малюнок Костюшка, „што зробіл революцію преців наїздникам нашой Отчини“. Чи знайдеться такий лемко, що хотівби читати „Лемка“?

Моргають до українців.

Дня 20. травня п. р. зіхались до Львова голови орґанізацій ББ (беапарт. бльоку співпраці з урядом) з трьох воєвідств Сх. Галичини і радили над загальним становищем в державі і в краю і над розбудовою своєї орґанізації та зачепили й українців. На тому зїзді постановили, що найважнішою справою є зміна конституції по думці санації (ББ), себто, щоб як найбільше скріпити владу уряду і зменшити права сойму та послів. Далі осудили зайвий раз всіх, хто не з ними. похвалили своїх провідників і — моргнули в бік українців. А моргають вони так, що аж гидко. Ми, мовляв. готові на політику співжиття з „людносьцьов русков“ і енерґічно поборюватимемо всякі акції „ірридентистичне і саботажове украіньскіх орґанізацій“. Одним словом санація переняла що до нас повністю політичну і тактичну лінію ендеків. Не визнаючи навіть нашої національної назви, вимагають від нас відречення від свого національного ідеалу, обіцюючи лиш „стосоване методи увзглєднлнння“ наших потреб.

Поліція і вжиття зброї.

Нові міністерські приписи.

З днем 23. травня ц. р. почали обовязувати нові приписи міністерства внутрішних справ, коли поліція може до людий стріляти. Вжиття зброї це останній засіб недопустити до виконання проступку, коли всі інші засоби, як обезсилення проступника, наложення ланцушків і т. д. були безуспішні. Наперед мусить поліціянт упімнути, і лише у виїмкових випадках, коли упімнення не можливе, можна вжити зброї після одноразового остерігаючого вистрілу в повітря.

Дальше кажуть приписи, що поліціянт може вжити зброї лише тоді, коли проступок загрожує його життю або іншої людини, публичному або приватному майну, причім треба памятати, що вжиття зброї не має за ціль відобрати життя проступникови, лише зробити його нешкідливим. Приписи означують, як вживати зброї в густій товпі людий і як це має робити неомундурована поліція. Вкінци подано проступки, з причини яких можна вжити зброї. Коли при ужиттю зброї наступило зранення, поліціянт має доставити негайно лікарську поміч або сам поспішити з помічю.

Для ствердження, чи зброї вжито згідно з приписами, має бути переведене слідство.

Неспокій у природі.

Бурі, град і хмароломи.

Недавно звіщали ґазети про страшні бурі, що лютились в Північній Америці. Те саме зачинається вже в Европі. Минулої неділі навістила велика буря північну Німеччину. В деяких сторонах над Балтійським морем вихорі вивернув з корінням цілі ліси а по містах і селах порозносив доми. Згинуло кількадесять осіб. Школи величезні, бо буря була сполучена з градом.

Попереднього дня перетягла буря над Віднем, Шлеськом і краківським воєвідством. Місцями обривались хмари і падав град.

Вчені пояснюють цей неспокій в природі плямами на сонці, що сполучені з величезними електро-маґнетичними забуреннями.

Боротьба з поступом.

Афґаністан не хоче европейських реформ.

Король Афґаністану, Аманулаг, впав жертвою своїх европейських реформ. Збунтовані темні племена станули по стороні самозванця Габібулага і допомогли йому до остаточної перемоги над Аманулагом. Останній бій скінчився для Аманулага такою поразкою, що він утік з жінкою за границю. Спакував що цінніше зі свого майна на 48 тягарові самоходи і переїхав за дозволом анґлійського уряду на індійський бік. Часть з тих річий відобрала йому погоня, яку вислав за ним Габібулаг, однак все таки Аманулагови удалось вивезти стільки дорогоцінностий, що може жити вигідно на світі. Він хоче переїхати до Европи, але заявляє рішучо, що афґанського трону не зрікся і в слушний час туди поверне. А тимчасом його переможець Габібулаг оголосив до народу відозву, в якій вичислив 26 головних гріхів свого противника. Всі ті гріхи це ріжні реформи, які він хотів завести на европейський лад в Афґаністані. Тепер Габібулаг запевнює, що давний „освячений“ лад останеться незміненим. Він розвязав усі афґанські посольства за границею, що остали вірними Аманулагови.

Як відомо, у внутрішних відносинах Афґаністану заінтересовані сильно Радянщина та Анґлія, що борються за свої впливи, підтримуючи одного володаря або другого. Тому питання, хто має правити в Афґаністані, буде дальше ускладнювати анґлійсько-радянське суперництво на Сході.

—ф—

Розстріли в Радянщині.

Під покришкою боротьби з контрреволюцією.

Більшовицька влада викрила, як доносять з Москви, серед залізничників дві протиреволюційні орґанізації, що мали на меті звалити радян. лад. Провідниками одної орґанізації мали бути висші залізничі урядовці Мек і Величко, а другої професор гірничого інституту в Ленінграді, Пальчинський. Всіх поставлено перед суд державної політичної управи (чрезвичайки). Пальчинського розстріляно, а інших обвинувачених засуджено на високі тюремні кари.

Жертвою такого присуду чрезвичайки впали минулого року українські діячі Петренко і Суровцова з Харкова, що пропали без вісти. А недавно щезли в таємничий спосіб два галичани, що займали високі становища. Обидва були шумскістами, значить, комуністами на українському національному підкладі.

Слідство з перешкодами.

Марш. Пілсудський відмовляє зізнань в справі Чеховича.

Державний трибунал у Варшаві переводить слідство в справі бувшого міністра Чеховича, обвинуваченого за переступлення державних видатків на пів міліярда понад те, що дозволяв ухвалений соймом державний буджет. Слідчий суддя Залеський переслухав у цій справі багатьох свідків, переважно високих державних достойників.

Трудна справа показалась з переслуханням маршала Пілсудського. Коли суддя Залеський зголосився до Бельведеру, де мешкає міністер військових справ, маршал Пілсудський зложив таку письменну заяву:

„Я, Йосиф Пілсудський, перший маршал Польщі, відмовляю всяких зізнань, бо я є шефом уряду супроти уряду, судів і обвинувачуючих“.

Зачувати, що слідство скінчиться ще в цьому тижні і розправа перед державним трибуналом відбудеться в першій половині червня ц. р.

За криваві страйкові події.

Засуд батятицьких селян.

Судовий процес проти 46 селян і селянок з Батятич, що відповідали перед львівським трибуналом присяжних суддів за криваві події, в часі яких від поліційної стрілянини згинуло 4 особи а кільканацять було ранених, скінчився 24. травня ц. р. 40 обвинувачених засуджено а тільки шістьох увільнено. Двох дістало по рокови вязниці, інші від 1 до 10 місяців, а 7 по два тижні. Пятьом засудженим відложено кару на 2 роки, двом на 4 роки, а одному на 4 місяці. Всім засудженим почислено слідчу вязницю, наслідком чого у вязниці осталось коло 10 селян.

Проти отсього виміру кари оборонці внесли щодо деяких засуджених жалобу неважности.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

В СПРАВІ ЗАМАХУ НА ВАЛЬДЕМАРАСА. В Ковні, столиці Литви, відбувся процес студента Васілюса, обвинуваченого в замаху на президента міністрів Вальдемараса. Розправа виказала, що литовські терористи рішили вбити Вальдемараса 15. травня ц. р. Васілюса засудили на смерть і розстріляли. Кажуть, що його тортурами змусили признатися до вини. Є також чутки, що він вмер в часі туртурування. Властиві виновники, Куделіс і Булота, укриваються в лісах, а по іншим відомостям утікли вже за границю. За їхнє спіймання литовська влада визначила 50 тисяч літів нагороди.

ПРОЦЕС ПРОТИ ВБИЙНИКІВ РАДІЧА. В Білгороді розпочалася 27. травня ц. р. судова розправа проти бувших сербських послів Рачіча, Половича і Яґановича. обвинувачених за вбивство Радіча на засіданню югославянського парляменту (скупштини). До оборони Рачіча зголосились 22 адвокати.

ПОЛЬСЬКОГО КОНЗУЛЯ В ХАРКОВІ, Стебловського, стрінула 15. травня ц. р. немила пригода. Коли він їхав автом зі своїм секретарем Шостаком, хтось обкидав їх камінням, причім Шостака ранено в голову. Представник радянської влади висловив з того приводу Стебловському спочування. Винуватцем був 13-літний хлопець Болдерів, що не має ніякої опіки. Його арештували й передали до дому поправи.

ГОСТРИЙ ПРИСУД. В Еспанії скінчився процес офіцирів, обвинувачених за бунт, державну зраду та спробу повалити уряд ґенерала Прімо де Рівери. Сімох вищих офіцирів засуджено на кару смерти через ростріл, 14 офіцирів на досмертну тюрму, а 16 учасників бунгу на тюрму від 20 до 30 літ.

БОРОТЬБА З МОРСЬКИМИ РОЗБИШАКАМИ. Національний уряд в Китаю вислав карну виправу проти морських розбишаків, що грабували китайські побережа. Між державною фльотою і розбишацькими кораблями прийшло до великого морського бою, в якім згинуло коло тисячі розбишаків а 250 дісталося до неволі. В останніх часах розбишаки ловили богатих купців і домагалися окупу. Цею дорогою здобули міліонові суми.

КОНФІСКАТА ЦЕРКОВНОГО МАЙНА В МЕКСИКУ. Мексиканський уряд сконфіскував на користь держави все майно католицької церкви. Церковним майном будуть завідувати окремі громадські комітети.

НОВИЙ НАСТУП РУЇННИКІВ.

Загальний Зїзд „Рідної Школи“.

„Рідна Школа“ живе виключно з жертвенности українського громадянства в краю і на еміґрації. На жаль, ця жртвенність все ще за слаба. Щоби „Рідна Школа“ мала змогу впоратися з вимогами сучасної хвилі, треба її доходи (отже пожертви) побільшити в десятеро. Бо „Рідна Школа“ повинна не тільки зберігти вже істнуючі школи (цього вимагає національна гідність!), але й основувати щораз то нові школи і курси. Справою виховання молодого покоління мусять зацікавитися всі освічені українці. Кождий з нас мусить працювати по своїм силам в користь „Рідної Школи“. Значить, необхідна широка пропаґанда за „Рідною Школою.“ А на таку пропаґанду потрібні гроші.

Головна Управа „Рідної Школи“, вибрана на Зїзді 1927 р., напружила всі сили, щоби ратувати істнуючі школи Товариства. Річ в тому, що в попередніх роках Товариство попало в довги і грозила небезпека, що більшу частину наших приватних шкіл прийдеться замкнути. Мимо тяжких перепон з боку соціялістичних партійників Головній Управі вдалося передержати найтяжці часи, не замикати ні одної школи. А ці соціялістичні партійники робили все можливе, щоби підірвати довіря суспільности до „Рідної Школи“. На Зїзді 1927 р. відмовилися війти до Головної Управи і співпрацювати над ратуванням рідного шкільництва. Тоді вони не вірили в можливість ратунку для „Рідної Школи“. І хитро постановили: нехай „Рідну Школу“ переберуть націоналісти, все одно для неї нема ратунку, а ми (себто ріжношерстні соціялісти) опісля будемо бити УНДО, мовляв — воно завалило „Рідну Школу“. А що вони виписували по своїх ґазетах за цих півтора року на Головну Управу, та на ріжношкільних діячів! І то не тільки в краєвій, а й в американській пресі! Та мимо цього жертвенність краю зросла, а в останніх місяцях завдяки діяльности делеґата „Рідної Школи“ в Америці (п. Льва Ясінчука) значно піднеслася жертвенність наших братів за океаном. „Рідна Школа“ отряслася з дошкульних довгів і набирає сил до нового розмаху.

Це в лють кинуло наших доморослих соціялістів-радикалів. На останньому Зїзді „Рідної Школи“ 20. травня ц. р. взялися вони наслідувати сельробів з попередніх Зїздів. Їхні провідники привели на Зїзд кільканайцять оброблених делеґатів і зі Зїзду зробили собі віче. Чіплялися дрібниць, виголошували безконечні пусті промови, ставили ріжні недоречні внески (щоби протягнути наради і вимучити учасників!), паплюжили окремих людей і т. д. Таким чином протягнули наради до пізної ночі. Тому не вичерпано порядку дневного. А про поважну розмову над тим, що дальше нам діяти на рідношкільному полі, не могло бути й мови.

Що соціялістів-радикалів обходить „Рідна Школа“? Їм одно тільки не дає спокою: вони належали до тих, яким здавалося, що при помочі „Рідної Школи“ (коли вона впалаби!) зможуть бити ненависне УНДО, а тут „Рідна Школа“ випливає на чисту воду і хитрий плян руїнників не вдається.

І в розпуці йдуть на Зїзд, щоби його розбити.

Розбити Зїзд їм не вдалося. Зате вдалося їм недопустити до обговорення справи дальшої праці на рідношкільній ниві.

На цю руїнницьку роботу соціялістів-радикалів повинні відповісти широкі селянські маси!

НОВИНКИ.

— **На кошт громадського добра.** В селі Сапові на Коломийщині, забирають насильно громадську толоку під площу вправ для війська. Ґромада звернулася за обороною до Українського посольського Клюбу. — Тамже якийсь інжінер, невідомо з чийого розпорядження, зарядив розширення повітової дороги. Те розширення на просторі 3 клм. забирає людям аж 3 морґи землі. Один господар, що тому два роки будував стодолу при дорозі, тоді мусів її відсунути від дороги, а тепер ще раз мусить відсувати. У цій справі інтервенював у відповідних чинників посол Паліїв і дав людям певні поради.

— **Панахида з перешкодами.** Орґанізація наддніпрянських українців у Львові влаштувала 26. травня ц. р. в православній церкві заупокійну літурґію і панахиду за бл. п. С. Петлюру. Богослуження мало відбутись в українській мові, однак до цього недопустили місцеві росіяни і москвофіли, що держать у своїх руках церкву. На їхнє домагання православний митрополит Діонісій заборонив відправу в українській мові.

— **Хмаролім.** Над громадою Радруж і присілком Папірня пов. Рава Руська обірвалася в суботу, 25. травня хмара. Води заляли і знищили поля та перервали залізничий шлях під Горинцем і Башнею, так, що залізничий рух припинено на кілька днів.

— **За зневагу польської державности.** Трохима Латинника, господаря у Винниках, пов. Сокаль, засуджено у Львові на 4 місяці вязниці за те, що в ночи 3. травня ц. р. дістався до громадської канцелярії і замазав дьогтьом портрет президента Мосціцького і польського орла.

— **Підвишки цін цукру** зажадали власники цукроварень у Польщі. Над цим домаганням застановляється тепер міністерство скарбу.

— **Повіти замкнені для вивозу худоби.** Міністерство рільництва замкнуло з причини зарази безрог і худоби при вивозі до Австрії між іншими повіти: Бібрка, Зборів, Тернопіль і Гусятин, при вивозі до Чехословаччини повіти: Радехів, Золочів і Зборів.

— **Тютюн і пиво подорожіли.** Управа тютюнового монополю піднесло з днем 21. травня ц. р. ціни тютюну. Підвишка значна, бо на 50 ґр. найліпшого турецького тютюну встановлено ціну 2.80, доброго (пшедні) 2.20, середнього 1.80, кресового 1.40. Махорка звичайна 0.60. Пиво подорожіло на 5 сотиків від малої склянки, значить до 30 і 60 сот.

— **Невже напасник на Твердохліба?** На Левандівці під Львовом арештовано студента Івана Пасіку за те, що в нелеґальний спосіб приїхав крізь границю із Чехословаччини. В часі слідства мали ствердити, що арештований брав перед 7 роками участь в замаху на проф. Сидора Твердохліба, убитого на залізничій стації в Сапіжанці. Замах приписувано спершу студентови Дзіковському, однак суд увільнив його з причини недостачі доказів.

— **Засуд більшовика.** Трибунал присяжних суддів у Львові засудив на 3 роки тяжкої вязниці Теодора Семкова, що займався поширю-

Наші партійні справи.

Засідання Центрального Комітету.

Дня 25. травня ц. р. відбулось чергове засідання Центрального Комітету Укр. Нац. Дем. Обєднання, присвячене орґанізаційним справам. Голова Обєднання д-р Дмитро Левицький освітлив на вступі події останнього часу, які з одного боку заповідають поважні зміни в міжнародній політиці, а з другого вимагають від нас як найбільшої зорґанізованости, щоби в наших справах ми не були пасивним елементом. Після цього принято новий орґанізаційний статут Обєднання. Орґанізаційні справи Обєднання як виявилось, є предметом живого зацікавлення в краю і це запевнює орґанізації зріст її сили.

Слідуюче засідання, про яке будуть повідомлені всі члени Центрального Комітету, відбудеться в скорому часі і буде присвячене виключно дуже важливій для нас справі самоврядування. Реферуватиме пос. В. Целевич.

Орґанізаційний статут.

Центральний Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання виробив новий орґанізаційний статут Обєднання і розсилає його до всіх партійних осередків. Хиба не треба нікому підказувати, що обовязком тих осередків є простудіювати той статут, пристосувати до нього свою орґанізацію і почати обертатися тим колісцем в машині, без якого ціла машина не може справно працювати.

III. Народній Зїзд.

Трудно було подати в ґазетах докладний звіт з третього Народнього Зїзду 24. і 25. грудня минулого року. А треба було докладно інформувати широкі народні маси про те, над чим радив Зїзд: щоби знали, в якому становищі є тепер наша народня справа, щоб знали, що зробило Обєднання за два роки праці, як сповнив на перших порах свої завдання Український Клюб у польському соймі, які завдання і праці стоять перед нашим народом і зокрема перед Обєднанням на найблищий час. Але в ґазетах не можна було подати того багатого матеріялу зі Зїзду і тому Обєднання видрукувало його окремою книжечкою. Та книжечка в руках членів Обєднання буде сильною зброєю проти нападів і наклепів на Обєднання. Обовязком всіх партійних управ і членів Обєднання добре простудіювати ту книжку, щоби з тим більшим успіхом поширювати і закріплювати ідеольоґію Обєднання серед народу.

занням більшовицьких відозв і брошур. При ревізії в його мешканню у Львові найдено 300 кґ. аґітаційного матеріялу. Він признався, що як комуністичний урядовець діставав 800 зол. місячної платні.

— **Зловживання при війську.** Перед військовим судом в Кракові розпочалась розправа проти капітана Йосифа Куклі, що як харчовий старшина присвоїв собі поверх 60 тисяч зол., 40 тисяч зол. покрив фальшивими рахунками і допускався інших зловживань.

— **Капітан застрілив авантурника.** На Знесіню коло Львова прийшло минулої неділі до бійки між двома батярами і двома уланами. Причиною було двоє дівчат, які батяри хотіли жовнірам відбити. Побачив це один капітан і станув в обороні жовнірів. Він вистрілив з револьвера на пострах, а коли це не помогло, положив одного з напасників, Миколу Зайделя, трупом. Другий втік. Капітан зголосився опісля до суду і представив цілу справу.

— **Нижнів погорів.** Ві второк, 28. травня ц. р. вибухла велика пожежа в місточку Нижневі, пов. Товмач, що в короткому часі обернула в згарище 200 будинків, з того 50 мешкальних. Огонь повстав у хаті Василя Маламфія.

— **Парубоцькі порахунки.** В Нежухові, пов. Стрий, прийшло до бійки між місцевими парубками і з Голобутова, що зійшлися в неділю на богослуження. Між парубками з Голобутова находився жовнір на відпустці, Василь Берездецький, котрий вжив баґнету і пробив одного зі своїх противників, Стефана Дулиша, на смерть.

— **Смерть цілої родини в огни.** В присілку Коноплиска коло Погорілиск, пов. Рава Руська, згоріла в ночи загорода коршмара Мошка Тавбера, причім в огни погибла ціла родина: сам Тавбер, його жінка Файґа, 70-літня мати Цива і 7-літній син Іцко. Тавбер пробудився, коли ціла хата стояла в огни, і вибіг з жінкою на подвіря. Зміркувавши, що мати і син находяться ще в хаті, кинулися обоє до середини, щоби їх ратувати. На них звалився дах зі стелею і всі згоріли на вуголь. Кажуть, що коршму підпалив хтось з пімсти за те, що Тавбер не хотів дати горівки. Слідство дуже утруднене, тому, що нема свідків.

— **Скритовбивство.** В селі Саджавці, пов. Надвірна, хтось застрілив 20-літного Олексу Тороуса. Кажуть, що це наслідок парубоцьких порахунків.

— **Згоріло місточко.** З Луцька доносять, що пожежа знищила велику частину містечка Колки в луцькому повіті. Жертвою огню впало 120 домів. Шкода виносить поверх міліон золотих.

— **За поборові обманства.** В Лодзі скінчився процес військових, обвинувачених за те, що в місті Велюні за хабарі звільняли від військової служби. Брали гроші готівкою і на векслі, навіть на рати. В деяких випадках звільнювали за фіру вугля або кіш яблок. Полковника Роґальського засуджено на 5 літ вязниці, поручника Кіяна на 4 роки, а сержанта Врубля на 6 місяців. Всіх здеґрадовано на рядових.

— **Відгомін недавної війни.** Перед трибуналом присяжних суддів у Львові станув 35-літний шофер Володимир Бубела, обвинувачений за те, що в грудні 1918 р. в часі українсько-польської війни причинився до смерти трьох польських леґіоністів. Він був командантом української стежі в Підбірцях і приловив трьох польських леґіоністів, що прийшли реквірувати харчі на фільварку в Лисиничах. Двох із них застрілено підчас утечі, а третього зловлено і відставлено до української команди в Підбірцях, де якийсь козак застрілив його за стодолою. Обвинувачного Бубелу на основі доносу якогось Яна Цепеля, що посварився недавно з Бубелою в шинку. Розправу відложено задля доповнення слідства.

Ціни у Львові.

ХУДОБА. На центральній міській торговици плачено за кільо живої ваги: бугаї 1.55—1.70, 1.40—1.50; корови 1.65—1.80, 1.50—1.60 і 1—1.10; ялівник 1.55—1.70, 1.45—1.70.

МЯСО. Маґістрат установив для різників такі ціни мяса: кільо волового мяса ліпшого з костю 2.50, без кости 3, гіршого з костю 2, без кости 2.40, телячого передного 1.80, задного 2.20, вепрового з костю 3, без кости 3.60, кільо солонини тонкої 3.70, грубої 3.90, сала 4.20.

ЗБІЖЕ. Пшениця 45, жито 24, овес 24, гречка 33, ячмінь 22, сіно 20—22, солома 10—12.

ГРОШІ. Доляр амер. 8.90, канад. 8.82, чеські кор. 0.26, австр. шілінґ 1.25, лей 0.05, франц. франк 0.34, швайц. фр. 1.71, фунт штерл. 43.80, червонець 18.

Дописи.

ВИШНІВЧИК ПОВ. ПІДГАЙЦІ. „То цо іннеґо“. В селі є Т-во „Сокіл“ і є „стшельци“, які також бавляться в „страж пожарну“. Першеньство, звичайно, мають „стшельци“. „Соколам“ начальник громади не дозволив навіть користуватися громадською сикавкою. Але вибух в селі пожар. Соколи злетілись і загасили вогонь. Прибігли під кінець і „стшельци“. Оба т-ва внесли потім подання до Закладу Обезпечень. „Сокіл“ на своє подання дістав листа, в якому повідомляють його, що праця пожарників-охотників є гонорова і за неї не випадає платити, бо так думає навіть міністерство вн. справ, а „стшельци“ дістали 170 зол. премії. Ніби „то цо іннеґо“. Але цікаво, по скільки золотих випаде за гонор кожного „стшельца“...

ВИШНІВЧИК ПОВ. ПІДГАЙЦІ. Також висшість культури. Стараннням С. У. і наших українських товариств мав відбутись у Вишнівчику 28. квітня Шевченківський концерт. Винаймлено салю, позичено в гром. уряді дощок на сцену, випозичено в польському аматорському гуртку куліси, поправлено їх і таким чином все приготовано для концерту. В день концерту власник хати був у церкві, а хату замкнув на ключ. В той час хтось розібрав стіну в салі, де мав бути концерт, розкинув сцену, знищив свіжо зроблені декорації, а випозичені забрав. Між іншим все це відбувалося під боком постерунку (50 кроків). Це не зразило українського громадянства. Сцену і салю приведено до порядку і концерт відбувся при битком набитій салі. Цей випадок говорить сам за себе. Але може він і навчить наших людей, що не у всіх годиться позичати.

ГУМІНЕЦЬ ПОВ. САМБІР. Виступ бебеха Земняка в українськім селі. Дня 12. травня ц. р. посол з одинки Земняк хотів уладити справоздавче віче в нашім селі. Зацікавлені громадяне з Гуминця і околичних сіл прибули, досить численно на віче. Та вже при виборі президії послови не пощастилось, бо пропонований ним на предсідника віча чоловік, дістав лише три голоси. Збентежений посол Земняк виголосив коротеньку промову, в якій намагався обороняти бувшого міністра Чеховича та проект нової конституції, а також вкорочення прав послів і т. п. Однак одержав добру відправу від гром. Шембля, а опісля від гром. Калужняцького і тому негайно відїхав, а громадяне розійшлись співаючи національний гимн.

——o——

Настрій народу.

Віча в краю.

Становище нашого народу тепер таке, що не можна собі уявити іншого способу для оборони народніх прав і для боротьби за найвище право народу, як спільні сили всього народу. Це дуже добре розуміють наші вороги і тому намагаються за всяку ціну нас як найбільше розбивати і роздріблювати наші сили. Це розуміє і наш народ в масі і в цілому краю бачимо з одного боку нарікання і обурення на міжпартійні спори, а з другого боку мрії і бажання, а подекуди гострі домагання обєднаної праці всіх українців.

Такий стан в нашому краю пробивається на всіх вічах, нарадах, зборах. Виявилось це і на довірочних нарадах і вічу посла Паліїва в селах Стопчатів (12. травня), Сопів (16. травня) і Вербіж нижній (19. травня) в Коломийщині. В Стопчатові були на нараді найчільніші люде з У. Н.Д. Обєднання, УСРП і навіть Сель-Робу. Правда — радикали виступили були зі своїми кличами, які вичитали в своїм партійнім орґані, але діставши річеву відповідь посла Паліїва, замовкли. Розходились всі в тому переконанню, що наш народ може добитися свого лиш як народ, збірними своїми силами, а не клясовим розбиттям. — В Сопові радикали не виступили з найменшим закидом, бо годі виступати проти єдино можливої лінії, яку веде в боротьбі за права народу Обєднання. А Сопів до тогож на власній шкірі пізнає чужі „благодати“ і в своїх громадських клопотах не бачить іншого способу боротьби, як громадою.

Той однодушний настрій народу ще виразнійше виявився на масовому вічу у Вербіжі, де посла Паліїва раз-у-раз перебивав командант поліції, а під кінець віча, коли співали український національний гимн, командант демонстраційно сидів на кріслі. Масовий збір народу, а були там хіба не самі лиш члени чи прихильники Обєднання, однодушно потвердив повновласти українських послів, які єдино є в праві говорити від імені народу.

Такий є настрій народу, такі його бажання, така його воля. Будучи виразником тієї волі народу, Українське Національно-Демократичне Обєднання стоїть завсіди на ґрунті сильної орґанізації і співпраці на громадському полі.

ЗАЗИВ ДО ЗЛЬОКАВТОВАНИХ СЛУЖБОВИКІВ.

Тов. „Взаїмна Допомога“ непринятих до служби державних службовиків у Львові взиває членів і не членів товариства всіх урядових декастерій як також емеритів в особистій справі прислати негайно такі відомости про себе, а то: імя і назвище, рік уродження, де уродився, коли вступив на державну або військову посаду, де замешкалий і почта, в котрім році зачав платити емеритальний фонд, коли дістав декрет або цертифікат, де повнив службу і до котрого року, чи має емеритуру і в якій висоті. Адресувати: Дмитро Колісник, Городецька 95, Львів.

Смішне.

ЧИ ВАРТА РАНО ВСТАВАТИ?

Івасик встав з ліжка дуже пізно. Батько хотів заохотити його до раньшого вставання і сказав:

— Не вмієш шанувати часу, дитинко! Знаєш: хто рано встає, тому Бог дає... Або: час то гроші... Один пильний чоловік встав рано і знайшов на дорозі гроші...

— Тату, — перебив Івасик — але той, що згубив гроші, встав ще раньше...

ПЕРЕБОРЩИВ.

Жебрак: Прошу ласки пані, я круглий сирота... Мама мені вмерла, ще як вродився мій старший брат...

чдае С-ка „Діло“. зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч. 10.